

מראי מקומות- בבא מציעא מ'

אבל בשלא הורידוהו ב"ד, אה"נ, הפסיד. וע"ע בתוס' ר' פרץ דכ' דלעיל לא עבד שלא כדין, אבל כאן מרי עבד שלא כדין, ע"ש מש"כ בזה.

(ד) **ועוד, קטן הוא, וכו'-** יש לע', בשלמא כל השבח שנשתבח כשהי' קטן, שפיר, אבל מהו לגבי כל השבח שנשתבח לאחר שנתגדל. וע' בדברות משה (סי' מ"א, הע' ל"א, בסוף דבריו) שהעיר בזה, דהול"ל שהשבח משעה שנעשה גדול יהי' למרי כאריס, כדין יורד לנכסי שבוי. וכ' דאולי לא הי' שבח אחר שהגדיל, או כיון שירד כשהי' קטן, שהרבה קטנים לא ידעו למחות אף כשיגדילו (ומטעם זה אין מחזיקין בנכסי קטן אפי' הגדיל), וא"כ דינו כקטן אף לאחר שהגדיל.

(ה) **אם היתה מדה מרובה, וכו'- פרש"י,** דנפיתו משלים חסרון המגיע לשני כורים או שלשה שהעכברין אוכלין. וע' במהרש"א שביאר דרש"י בא ליישב קו' תוס' ד"ה מדה.

(ו) **מפני שמותירות- כ' הפני יהושע,** דלכאו' משמע דר' יהודה קאי על כל מיני תבואה דקחשיב במתני'. ולכן תמה, היאך אפשר לומר ששיעור היתרון בכל מין ממיני התבואה יעלה לחשבון מכוון כפי שיעור הפחת של אותו מין. וכ' ליישב דאין הכוונה לומר דמשלים החסרון באופן מכוון, דבאמת זמנין חסיר וזמנין יתיר. הלכך צריך להחזיר לו הפקדון כמו שהפקיד אצלו, ואין יכול לנכות לו שיעור הפחת השנויים בהמשנה, דכיון שהן מותירות בודאי, ולא ידעי' כמה, אינו יכול לנכות לו, דשמא הותירו כשיעור הפחת או יותר מזה, וא"כ הו"ל כאומר הפקדת אצלי כך וכך ואיני יודע אם החזרתי לך כלום, אבל לחייבו מיהא ביותר ממה שהפקיד מחמת היתרון, א"א דהו"ל כאיני יודע אם נתחייבתי לך.

(ז) **אבל יחד לו קרן זוית, אומר לו הרי שלך לפניך- כ' בריטב"א ישנים** דדוקא בכדי

(א) **הכא מי ידע דליחיל-** העיר הריטב"א, הא אמרי' לעיל דידע שיש לו אח, ולכן מדמינן ל' להא דיוסף יצא בלא חתימת זקן, וא"כ איך שייך לומר דלא ידע שיש לו אחין דליחיל. וביאר דכוונת הגמ' דלא ידע דליחיל, היינו דאולי מת האח, או לעולם לא יבא לתבוע ממנו.

(ב) **ומטא לקמי' דר' אמי, אמר להו וכו'- כ' בשטמ"ק** בשם ר' יהונתן בביאור המח', דאביי חולק על ר' חסדא לגמרי, וס"ל דמרי לא ידע כדי למחול, וא"כ דין הוא שיהי' כל השבח שנשתבח הקרקע לאחר מיתת אביהן למרי, ולא יטול האח כלום מהשבח, כיון שלא ידע מרי למחול. ור' אמי ס"ל במחלקותם כשי' ר' חסדא, שיטול האח בחצי השבח, אלא דס"ל דמ"מ יטול מחצי שבח שלו ליתן למרי כמנהג המדינה ליתן לאריס, שלישי או רביעי. **אולם ע' ברמב"ן** שביאר שי' ר' אמי באו"א, דבא ר' אמי להביא רא' לשי' אביי, וכוונתו לומר דאף גדולה מזו אמרו, דהיינו דאפי' היכא דיורד לשדה בספק זכות שיש לו, כמו נטושין, אמרי' דשמין ל' כאריס, א"כ הכא, דסבר דשל עצמו הוא, אז ודאי נימא שהוא שלו, שהרי לא ידע למחול.

(ג) **מי דמי, התם ברשות נחית, הכא לאו ברשות נחית, ועוד, קטן הוא, ואין מורידין קרוב לנכסי קטן-** כך גרס רש"י, ופי' דטענה הראשונה היתה דכשנחית לא נמלך בב"ד, והטענה השני' היתה דאם הי' בא לימלך, לא הי' ב"ד נותנים לו רשות. והק' הריטב"א, הרי אמרי' לעיל דהיורד לנכסי נטושין אין מוציאין מידו, ועלה קתני דשמין להו כאריס, ולא אמרי' דהפסיד כלום ע"י שירד שלא ברשות ב"ד. ולכן הביא שיש גורסים דהכא לאו ברשות נחית, דקטן הוא ואין מורידין קרוב לנכסי קטן, ונמצא דהכל טענה א' הוא, דנכסי קטן הם. אבל כ' הריטב"א דאיי"צ למחוק הגירסא, די"ל דמה דאמרי' דשמין להו כאריס, לאו הנטושין דברייתא קאי, אלא אנטושין דעלמא קאי, ומיירי שהורידוהו ב"ד,

להם לחנונים שימכרו אותם, ולהכי מקשה, אמאי לא הוי שרי להו להשתכר יותר, והאמר שמואל וכו'.

(ב) **כיון דטעון טעון** - ע' בט"ז (יו"ד צ"ג, סוס"ק ב') שהעיר דהא לכאו' שפיר ידע המקשן מציאות זו דכיון דטעון טעון. וע"ש שכ' להוכיח מזה היסוד שישד שם דאף אם הכלי בלוע, מ"מ הרי הוא ג"כ יכול לבלוע, אבל מפליט כפי השיעור שבלע. וביאר דזהו כוונת הגמ', דנתחדש בהתירוץ דאף אם מה שבלוע יכול לבלוע, מ"מ הרי הוא פולט על מה שבלע, וא"כ נמצא שאין שום שינוי בהשיעור, וממילא אי"צ להוסיף להמפקיד כלום.

(ג) **ולימא לי' מדלא ערבית לי אחולי אחלת לי** - הק' האילת השחר, מה שייך כאן מחילה, הרי כיון שאינו צריך ליתן לו אלא ק' לוגין חסר לוג וחצי, א"כ לא הקנה לו זה, ומה שייך לו לטעון שימחול לו השאר, הרי צריך להקנות לו עוד לוג וחצי של שמן זקוק, וע"ש מש"כ בזה, ולבסוף הניח בקו'.

(ד) **ר' יהודה לטעמי דלית לי מחילה** - פי' הריטב"א ישנים בשם הראב"ד, דהיינו דס"ל לר' יהודה דדמים מודיעים, וכאן נמי שייך הענין של דמים מודיעים, שהרי ודאי אם הי' ביקש ממנו ק' לוגין שמן מזוקק הי' מרבה עליו בדמים, ואם מוכר לו בדמי שמן שאינו מזוקק, הרי הוא קיבל על עצמו לוג ומחצה שמרים. אולם הריטב"א ישנים פי' בשם אית דאמרי (וכן משמע מרש"י) שאין שייך כאן הא דדמים מודיעים ממש, אלא כוונת הגמ' לומר דר' יהודה היא משום דלית לי מחילה, דכל היכא דאית לי למתלי בדבר אחר ולא במחילה תלינן, וה"נ איכא למתלי דהאי דלא עריב משום דסבר דלוקח מקבל ממני.

(ט) **תנא אחד הלוקח וא' המפקיד לפקטים** - כ' הריטב"א, דזהו דוקא הפקטים שהיו שם כבר, אבל פקטים שאינם בו דכו"ע לא מקבל מיני'. ואף לפי ר' יהודה, דסבר שמקבל ממנו שמרים, מודה דלענין פקטים לא מקבל מיני' פקטים שאינם בו, ושאיני שמרים שיש עליהן תורת שמן וחזו להדלקה. אולם הביא מיש

חסרונו יכול לומר לו כן, אבל ביותר מכדי חסרון צריך לישבע.

(ח) **וכי עירבך עם פירותיו מאי הוי, ליחזי לדידי'** כמה הויין, וכו' - ע' בט"ז (חו"מ רצ"ב, בסעי' י'), שהעיר דלכאו' יש עוד נפק"מ לדעת מהו שיעור כדי חסרונו, לפי שי' הסמ"ע דצריך הנפקד לישבע רק אם מוציא יותר מכדי חסרונו (וכמו שהבאנו לעיל מהריטב"א ישנים), אבל בכדי חסרונו אי"צ, א"כ נפק"מ לענין שבועה, והניח בקו', ומשמע דס"ל לדינא דגם בכדי חסרונו צריך לישבע.

(ט) **יוציא לו שתות יין** - כ' המאירי דמה דלא הזכיר לשמרים כמה יוציא, י"ל דשמא עם שיעור זה הן נבלעות.

(י) **ר' יהודה אומר, אף המוכר שמן מזוקק לחבירו כל ימות השנה, מקבל עליו לוג ומחצה שמרים** - כ' הרשב"א בשם הראב"ד, דזהו דוקא דלא אמר לו בפירוש שמן מזוקק אני מוכר לך, אבל אם אמר לו כן בפירוש, התם ודאי מודה ר"י דלא מקבל מיני' אלא כדאתני, אלא דוקא באומר לו שמן סתם, והוא נתן לו מזוקק, ונשאר בידו השמרים שהערה אותן מכלי אל כלי. אולם ע' במאירי שהביא מהרמב"ם (מכירה ח', ט') דאפי' אם מכרו מזוקק מקבל עליו לוקח לוג ומחצה למאה, וס"ל לחכמים דכיון דהתנה עמו שיהי' מזוקק, ממילא אינו מקבל שמרים כלל. אבל לפי זה, אם מוכר לו שמן סתם, אף לדעת חכמים מקבל עליו לוג ומחצה למאה.

(יא) **המשתכר אל ישתכר יותר על שתות** - כ' הריטב"א דרש"י לא גרס שאל ישתכר פחות משתות, וא"כ הבין המימרא כפשטי', שאסור להשתכר טפי משתות. אבל כ' הריטב"א דשפיר יכולין לגורסה, ולפרש דאין חייב להשתכר פחות משתות. ומ"מ שפיר הק' הגמ' מינה, משום דכיון דשרי להשתכר עד שתות, צורבא מרבנן אין לו לוותר בזה, כי מוטב ישתכר כדינו, ויאכל יגיע כפיו, משיהא נצרך לבריות. אבל הריטב"א ישנים הביא מהראב"ד דפי' דלא מיירי בר"י עצמו, אלא שהי' ר' יהודה חלק

מפרשים להיפוך, דסוגיין מיירי דוקא
בפקטים שלא היו בו, דפקטים שהיו בו
פשוט הוא דמקבל מיני, אבל כ' דלשון
ראשון עיקר.

טז) יחדו לה הבעלים מקום... לצורכו חייב
לצורכה פטור- כ' הטור (חו"מ רצ"ב, ו')
בשם הרמ"ה דאם טלטלה לצורך מקומה,
הרי עדיין שומר הוא ולא גזלן, וחייב
בפשיעה ופטור באונסין. ופי' הב"ח דאף
דאינו גזלן, כיון שאינו רוצה להשתמש
בהחפץ, מ"מ הרי הוא פושע, וא"כ, אם אירע
שוב אונס מחמת הפשיעה, חייב מדין תחלתו
בפשיעה וסופו באונס. וכ' הסמ"ע (שם, י"ג)
דאפי' אם מקום הב' משומר טפי ממקום א',
מ"מ כיון שהזיזה ממקומה, והגזלנים לא היו
מוצאים אותו במקום הראשון, הרי הוא
נחשב כפושע וחייב. **אולם ע' בנתיבות**
(שם, ז') שכ' דודאי צריך להיות פשיעה לגבי
איזה דבר, ואם פשע לגבי איזה דבר, אז חייב
אפי' באונס שהמקום לא הי' פשיעה כנגדו,
אבל אם מניחו במקום שהוא משומר טפי,
זהו דומה לשומר שמסר לשומר שהמפקיד
רגיל להפקיד בו, דודאי אי"ז חשיב אונס.